

Vilharjeve igre.

V.

Servus Petelinček.

Šaloigra v enem delu, svobodno po
nemškej.

Poslovenil in založil

Miroslav Vilhar.

O S O B E.

Dragutin Zalétel, botanik in fizik.
Barba „ njegova gospa.
Izabela „ njegova bratranka.
Jera, njegova dekla.
Petelinček, trgovec.
Francé, njegov sin.
Dva postréščika.

Godí se v Zaletélovej hiši.

I. Govor.

(Velika soba, zadaj v sredi široko okno, na desnej med dvema vratoma omara; na levej vrata v kuhinjo in okno na ulico. Mize in stoli. Mnogo knjig in kemičnih priprav. Jera s premičnim sedalom. — Noč.)

Barbara, Izabela, Jera.

(V začetku je oder prazen. Na ulici je večerna godba. Potem stopi iz svoje sobe na desnej:)

Barba. Oh, meni na čast godejo!
Izabela (takisto): Oh, meni na čast godejo!

Jera (takisto, pa od leve strani): Oh, meni na čast godejo!

Barba. Gotovo je tisti mladenič, ki za menoj hojéva!

Izabela. Gotovo je tisti mladi, lju-beznjivi tujec!

Jera. Gotovo je moj topnik!

(Vse tri hité k oknu:) Naj se prepričam!

(Druga drugo zagleda, in vse ostrmé.) Jej!

Barba. Izabela!

Izabela. Moja teta! } (Ob enem.)

Jerg. Križan amen! }

Barba (jezno). Kaj imate tukaj opraviti?

Izabela (v stiski). Na čisti zrak sem hotela priti!

Barba. Skozi zaprto okno? — (Jeri:) Kaj pa ti?

Jera. Jaz sem hotela okno obrisati.

Barba. Po noči? Oboje ni res! Resnico mi povediti!

Izabela. Jaz . . . jaz . . .

Jera. Kaj bi se bala? Jutri je moj god, in mislila sem, da se me opominja moj topnik!

Barba. Ha, ha, ha! Ti misliš, da pod oknom gode? Poberi se precej v kuhinjo, in sama si zagodi s pokrivačami in lónci! — (Izabeli:) Tebi pa je

spodobno, tebi, da laziš po noči gledat skozi okno, kdo se po ulicah klati! O, tebi je to kakor nalašč, ker se že drugi mesec omožiš!

Izabela. Jaz, teta, omožim? Moram vendar prej vedeti za ženina!

Barba. Ni treba! Tudi jaz nisem do predzadnje ure poznala svojega možá, pa vendar živiva prav srečno skupaj.

Jera (zase). Kakor pes in mačka!

Izabela. Tedaj niste poznali ljubezni?

Barba. Tudi ti ne boš družega ljubila, nego kogar ti stric in teta ukažeta!

Jera (zase). Ha, ha! Vaju bo vprašála!

Barba. Še to bi se hotelo, da bi vsaka goska vedela več od mene!

Izabela. Teta! Znete Vi mojega ženina?

Barba. Njegovega očeta znam, in to je zadosti!

Izabela. Jaz pa imam že svojega ljubega!

Barba. Ne vem, če bo kaj!

Izabela. Prav lepega mladeniča! Na zadnjem plesu sva se zaljubila!

Barba. Bodi si kdor hoče; tebe, zadnjič ti povém, dobí mladi gospod Petelinček!

Izabela. Teta, jaz ne maram niti petelina, niti petelinčka! Rajša vlečem pepelnično sredo vse plohe vsega mesta!

Barba. Zadosti je vsega tega! Spat pojdi! Jutri boš dalje slišala! (*Izabela odstopi.*)

Jera (leze proti oknu). Moram vendar pogledati, kdo je pod oknom!

Barba (leze proti oknu). Naj vendar pogledam, kdo je godel! (*Druga se druge dotakne.*)

Obé. Jej!

Barba. Kaj si še tukaj! Precej se poberi, če ne, jutri te zapodim!

Jera (zase). Ne bo še vsega konec! (*Odstopi počasi.*)

Barba (se ozira). Hvala Bogu, da sem zdaj sama! (*Gleda skozi okno.*) Ni ga in ni ga več! (*Odiše v svojo izbo.*)

2. Govor.

Dragutin, pozneje Barba.

(*Dan.* *Dragutin* nastopi, v roki drži goštaro, katero s klobukom vred na mizo postavi.)

Dragutin. „Aurora musis amica!“ tako so djali moj stric, takó pravim tudi jaz. Že pred štirimi sem bil v laboratorii; mešal in kuhal sem, in tá goštara naj vsemu svetu dokaže, da sem učena, modra glava in tak kemik, da ni enacega! „Aurora musis amica!“ (*Barba nastopi pri zadnjih besedah.*)

Barba. Ali te zopet kaj mika?

Dragutin. Barbka, bodi mi prijazna, saj vidiš, da imam opravil!

Barba. Ti in tvoja opravila pojte rakom zvižgat! Koliko si že potrošil s

to kemikarijo? Bedák si bil in bebec ostaneš!

Dragutin. Ohó!

Barba. Da ti ne pustí rajni stric nekaj pétic, ne mara bi še denes pure pasel!

Dragutin. Ohó Barbka! Kaj nisem znašel tistega imenitnega mazila, s katerim ali si mažeš nogo . . .

Barba. Ali škorne, vse enako je!

Dragutin. Barbara! Ne jezi me!

Barba. Kaj bi te jezila? Samó povédam ti, da vse té-le tvoje torte in retorte, mešanice in zmešanice veljajo menj od črvicega lešnjaka!

Dragutin. Rabarbara, jaz ti pa povédam, da samó to, kar sem denes znašel, veljá več, nego vse, kar mi je stric pustil!

Barba. Ne mara je med za muhe ali bolhe?

Dragutin. Da bi te vendar! Tukaj je Terjak, Opium, Solanum, Mercurium

in še družih zdravil več! Ako kozarček tega izpiješ, precej umreš, — če pa samo dve, tri kapljice, le sladko zaspíš, in kadar se zbudiš —

Barba. Bodeš mrtev!

Dragutin. Ohó, — bodeš zdrava! . Barbka! Najsi me živega vedno s kámenjem lučaš, vendar sem si v svesti, da mi zanamci zarad té nebeške znajdbe postavijo velik kamen na grob, na katerem bo vpisano zlato moje imé .

Barba. Zaletel!

Dragutin. Barbara!

Barba. Pod tvojo streho ni možgán!

Dragutin. Rabarbara!

Barba. Za vse drugo ti je mar, samó za hišo ne! Kaj misliš, da bom vedno sama vse na glavi imela? Ne samó lastnih najinih potreb in zadev, zdaj si mi še Izabelo nakopal!

Dragutin. Barbka! Izabele skoraj ne čutiva v hiši!

Barba. Če ti ne, pa jo čutim jaz! Ti si jo nekomu obljudil, ona si je pa izvolila družega, ker pravi, da nobenega ne vzame brez ljubezni!

Dragutin. Prav pravi! Meni je žal, da sem jo k sebi vzel, ker jo ti naučiš še marsikaj napačnega!

Barba. Pust! Pusti svoje puste, neslane besede, če ne jaz tebe pustim!

Dragutin. Pa . . .

Barba. Nič pa! Ti veš, da zate in zame prav dobro mislim; ti pa nimaš v glavi družega, nego svojo smešno kemijo in té — mora biti konec! — (Odstopi.)

3. Govor.

Dragutin, pozneje *Jera* in *postreščika.*

Dragutin. Tako je le! Kadar je razbeljena, ni poštene besede iz nje!

Sicer je vsa druga; zjutraj, kadar vstane, je brencelj, opoldne je osa, zvečer pa sršen. Po noči je pa taka ko janjček, posebno ko zaspi! — Naj denem zdaj na stran tó nebeško kapljico, da se kdo ne zmoti in izpije! (Nese goštaro v omaro, pa ne zaklene.)

Jera (nastopi). Gospod, dva postreščika Vam neseta veliko skrinjo! (Postreščika prineseta skrinjo.)

Prvi postreščik. Gospod dohtar Čebula so Vam poslali tó-le težko skrinjo, in Vas lepo pozdravljajo! (Položita skrinjo, in odstopita z Jero.)

Dragutin. Aha, dohtar Čebula! Že prav! (Zase.) To so kosti tistega možá, kterega so ón mesec obesili! To bo kaj zame! Jerče! Jerče! (Ozira se po njej.) Kaj je šla? Postreščikov tudi ni? — Moram ja nazaj poklicati ali pa druga dva najeti, da spravim skrinjo v laboratorij. Če Barbka zvé, kaj sem kupil in za čim, primaruha, izpodí

me precej izpod strehe! (Odstopi skoz kuhinjo.)

4. Govor.

Barba, potem *Francè*.

Barba (pride iz svoje sobe). Veš *Dra-
gutin!* . . (ozira se.) Kam je šel? Men-
da zopet v tisto svojo laboratorijo!
(Zagleda skrinjo.) Kaj pa ta skrinjača
tukaj pomenja? Gotovo je kaj neum-
nega v njej! Naj pogledam! (Odpre
skrinjo.)

Francè (se vzdigne iz skrinje, in razpne roké).
Angelj moj!

Barba (vsa prestrašena). Prikazen!

Francè (zase). O joj, starka je!

Barba. (zase). Tisti, ki je meni vče-
raj pod oknom godel!

Francè (zase). Kaj pa zdaj začnem?

Barba (zase). Ljubezen do mene ga
je navdušila!

Francè (zase). Pomagajte mi vsi
svetniki! (Na glas.) Dober dan!

Barba (gleda sramežljivo). Gospod
moj! Kaj tukaj iščete?

Francè. Rad bi se z Vami sezna-
nil!

Barba. Pa niste hoteli po stopnicah
priti?

Francè. Čim večja ljubezen, tem
veča predrznost!

Barba. Kaj vas je sem prineslo?

Francè. Dva postreščika! Pa vse me
boli!

Barba. Kaj pa želite?

Francè (zase). Mar povém resnico!
(Na glas.) Srcé me je semkaj gnalo!

Barba. Srcé? Moj Bog!

Francè (skoči iz skrinje). Naj Vam
vse povém! — Že dalje časa hojevam
okoli té hiše, kakor mačka okoli vréle
kaše, pa nobene prilike ni bilo do zdaj,
da bi bil natihoma va-njo prišel! Na-
meri se, da dohtar Čebula hoče nekaj

v tej skrinji semkaj poslati. Ljubezen me izpodbode, jaz skočim v skrinjo, in se dam namesto druge robe v to hišo prenesti. Zdaj sem tukaj, da vidim ljubico svojega srcá!

Barba. Gospod, preveč se upate!

Francè. Prava, čista ljubezen zmore vse ovire! (Vneto razpne roki, kakor da bi ljubke po sobi iskal.) Naj te objamem radost moje vnete duše!

Barba (misli, da to njej gre, in se umika). Gospod, kaj ste se predrznili!

Francè. Za Boga svetega, bodite mi prijazni, pomagajte mi!

Barba. Gospod moj! Vas ne morem, — Vas ne smem uslišati! Če tudi moje srcé za Vas govori, znam pa, da mi velika dolžnost kaj takega prepoveduje!

Francè. Kaj? (Zase.) Ta strah misli ne mara, da sem zarad nje tukaj?

Barba. Ubogi moj mladenič! Ču-

tim dobro, kaj trpite, pa zvedite, da sem omožena!

Francè. Oh, kaka nesreča! (Zase.) Čakaj baba, tvoja neumnost mi mora pomagati! (Na glas.) Oh, ljubeznjiva gospá! Ne zavržete me, ko sem Vam udan z dušo in telesom!

Barba (zase). Kakó prisrčno govori! (Na glas.) Gorjé mi, če naju skupaj najdejo!

Francè. Prav govorite; skrijte me!

Barba. Kam mislite! Ne, ne, morate iz hiše! Precej!

Francè (zase). Boš čakala! (Na glas.) Jaz da pojdem od Vas? Nikdar ne! (Zase.) Dokler prave ne ugledam, že ne!

Barba. Moj Bog, če pride moj mož! — Morate proč!

Francè. Kakó? To ni zdaj mogoče!

Barba. Kakor ste prišli — v skrinji!

Francè. Ne grem več v to skrinjo, če mi dva Triglava obljubite!

Barba. Stojte! (Poslušša.) Moj mož gré! Če Vas dobí, mrtvi boste! Le v skrinjo!

Francè. Naj pa bo v božjem imeni! (Skoči v skrinjo.) Lehko noč!

Barba (zapira). Grem urno po dva postreščika! Mirno čakajte!

Francè (odpre pokrov). Prosim, recite jima, da bi počasi ravnala s skrinjo!

Barba (zapre). Bom, bom!

Francè (še enkrat privzdigne). Naj nesó k Slonu, v sobo št. 31.

Barba (zapre). Z Bogom, zdaj pa se podvizam, da dobim postreščika!

5. Govor.

Francè (vzdigne pokrov, ozira se, in govori): Žive duše ni! Še moja preljubeznjiva starka — ne tako! — še moja prestara ljubka je Bog vé kam odro-

govilila! Francè, zdaj pa le urno! (Skoči iz skrinje.) Kar sem začel, moram možki izpeljati, naj se tudi mati Korenikovka na glavo postavi! Ne ganem se od tod, dokler ljubice ne ugledam, in naj se mi je skrivati po vseh pečéh! — Stoj Francè! — Če pride botra staroljubka, in zapazi, da je skrinja prelahka, ne mara bi jo odprla! Tedaj Francè pameten, in deni kar bodi va-njo! (Ozira se po sobi.) Povsod leži toliko knjig, — hajdi notri z vami! (V skrinjo nosi knjige, in na vrh dene dve odeji, kateri v necem kotu najde.) Še vi dve po vrhu, da ne bodo knjige ropotale. Lehko noč vsem vam! (Zapre s pokrovom, in potehta skrinjo.) Niti preprazna ni, niti prelahka! Zdaj pa pošljite ali vlecite jo, če Vam je všeč, — celó v Mehiko, Vam ne branim! Jaz pa grem iskat ljubice! (Odstopi.)

6. Govor.

Dragutin, pozneje *Jera*.

Dragutin. Pol mesta sem preletel, in nisem niti enega postreščika našel. Če je le mogoče, za denes spravim skrinjo v drvarnico, (potehta jo) pa sam ne, ker ima precěj v sebi! *Jera*! (*Jera* pristopi.)

Jera. Gospod, kaj zalitevate?

Dragutin. Pomagaj, da poneseva to skrinjo v drvarnico!

Jera. V drvarnico?

Dragutin. Da jo le gospé skrijem, ker so v njej kosti!

Jera. Pa ne mrtvaške? (Potehta.) Težka je!

Dragutin. Saj si kuharica, moraš vedeti, da so kosti teže od mesá! Pretežka pa tudi ni! Kar vzdigniva! (Vzdigneta jo, in neseta proti kuhinji.)

Barba (od kuhinjske strani). *Jera*! *Jera*!

Dragutin. Moj Bog, moja žena!

Jera. O jej, gospá!

Dragutin. Kaj počneva?

Jera. Jaz ne vem, kaj bi bilo najbolje!

Dragutin. Brzo na okno z njo, pa pregrinjalo čeznjo! (Deneta jo na okno, skrinja se prevaga, in pade v vodo, ki teče za hišo.)

Jera. Oh!

Dragutin. Ta je lepa! Moje drage kosti v skrinji, skrinja pa v vodi! (Češe se po glavi; v tem nastopi *Barba*.)

7. Govor.

Prejšnja in *Barba*.

Barba (nastopi, pa ne vidi prejšnjih). Ne dobim človeka, če dam zlatnik za-nj! Bo pa *Jera* pomagala! (Kličé.) *Jera*! *Jera*! (Zagleda moža in *Jero*.) — Moj mož!

Dragutin (v stiski). Ljuba moja *Barba*!

Barba (zase). Če je odprl skrinjo, izgubljena sem! (Na glas.) Kaj pa delaš tukaj, in sam z Jero?

Jera. Jaz sem gospoda le vprašala, če potrebujejo kaj!

Barba. Od tebe ne potrebuje nič! (Vidi, da ni več skrinje.) Ni tukaj skrinja stala?

Dragutin (zase). Sam rogač jej je to povedal!

Barba (zase). Zvedeti moram, če jo je odprl, ali če je ni! (Na glas.) Kam je prešla ta skrinja?

Dragutin (zase). Gorjé mi! (Na glas.) Si jo ti videla?

Barba. Sem jo!

Dragutin. Pa veš, kaj je bilo v njej?

Barba (zase.) Moj Bog, kaj porečem! (Na glas.) Vem!

Dragutin (ustrashi se). Veš!

Barba in *Dragutin* (ob enem). Vse vé!

Barba in *Dragutin* (ob enem, pa zase). Zdaj pa le z lepa! (Oba padeta na kolena.)

Barba. Ljubi mož, prizanesi mi!

Dragutin. Ljuba žena, prizanesi mi! (Oba vstaneta, in ob enem vsak zase rečeta.)

Barba. Kaj? On mene prosi?

Dragutin. Kaj? Ona mene prosi?

Barba. *Dragutin*! Si ti odprl skrinjo?

Dragutin (plašen). Bog ne daj! Še doteknil se je nisem! Ker si pa želela, naj dam slovó vsem oslarijam, zato sem tudi to skrinjo skoz okno vrgel!

Barba (vsa plaha). V vodo? — Več ni Bog! (Omedlí.)

Jera. Gospa! (Ujame jo, da ne pade.)

Dragutin. Omedlela je! — Tinkturo, tinkturo! (Teče proti omari.)

Barba (poskoči). Zame ni tvoja obloda!

Dragutin. To je roba! Že samo imé jo ozdravi!

Barba (vije rokó). Izgubljena sem!

— Jaz sem izgubljena, — ti si izgubljen, — obá sva izgubljena!

Dragutin in *Jera*. Kaj pa je?

Barba. Veš, kaj je bilo v skrinji?

Dragutin. Kaj ne bi vedel? Mrtaške kosti!

Barba. Živaške, živaške! Krasen mladenič, ki se je predrznil, takó k nam priti!

Dragutin. Miserere nobis! Urno, urno! Ne mara ga še rešimo! Če ga le iz vode potegnemo, že mrtvega ozdravim! (Ođteče.)

Barba in *Jera*. Grozovita nesreča! (Ođtečeti.)

8. Govor.

Francè (nastopi). Ni sluha ni duha o mojej ljubici! Vso hišo sem prevohal; po vsih sobah sem iskal; še pod streho sem lezel, — pa le ni je!

Bal sem se, da pridem do ljudi, ki bi menili, da sem tat! Pa vendar ne vem še sam za gotovo, ali nisem tat! Koliikor mi nekaj tukaj notri (pokaže na prsa) povéda, in kolikor sem bral v ljubeznjivih očéh svojega dekleta, nadjam se, da sem tat, — pravičen tat, ki sem srcé ukradel, pa drugo namestil! (Ozira se.) Skrinja je že pri „Slonu,“ pa Francè še ne! (Po stopnicah nekaj ropota, on posluša.) Nekdo ide; Francè béži! Pa kam? (Umakne se nazaj.)

9. Govor.

Francè in *Dragutin*.

Dragutin (pristopi, in vije roké). Vse zastonj! Voda je globoka in deroča! Noben drog ni dosegel dná! Valovi so skrinjo in njega odnesli! Morilec

sem! Nedolžen, prav nedolžen morilec! (Zagleda Francéta, ki je vse dobro slišal.) Kdo ste pa Vi? Kako ste sem prišli?

Francè (se mu bliža in priklanja). Ste Vi gospodar tej hiši?

Dragutin. Da bi takó ne bil! (Zase.) Gotovo je od sodstva!

Francè. Tedaj ne skrivajte Vaše . .

Dragutin (ves trepetaje). O ne bom skrival ne! Tukaj sem! Storite z menoj, kar hočete!

Francè. Nesrečno misel ste imeli!

Dragutin. Izgubljen sem! Kaj bo svet — kaj bodo djali sosedje?

Francè. Ni svet, ni sosedje tega ne zvedó!

Dragutin (pade na kolena). Ali me rešite?

Francè. Rešim Vas; pa le, ako mi daste svojo bratranko za ženo, katero že dalje časa nad vse ljubim!

Dragutin (vstane). To ni mogoče, ker je že zaročena.

Francè. Če ne, naj pa ves svet zvé, da —

Dragutin (tišči mu usta). Molčite za Boga svetega! Saj Vam jo dam; nate rokó! (Podá mu rokó.)

Francè. Gospod, ne bojte se, da je nisem vreden, in da je ne morem osrečiti. Jaz sem trgovca Petelinčka iz Celja edin sin!

Dragutin (vesel). Vi, Vi ste mladi Petelinček?

Francè. Da! Do petelina nimam daleč!

Dragutin. Vi ste torej tisti ženin, ki je obljubljen našej Izabeli?

Francè. Kakó pa to, Gospod?

Dragutin. Z Vašim očetom, mojim starim prijatljem, sva si dopisovala, in te dni ga pričakujem semkaj.

Francè. To ni slabo! Jaz pa sem že dvoje skorne krog Vaše hiše raztrgal, in naposled bi še bil lahko mokro smrt našel!

Dragutin (prijazno). Prosim, sédiva! Kozarček ga morava izpiti, ker se prvič vidiva! (Kliče.) Jera!

Jera (priteče iz kuhinje; vsa bleda). Kaj bi radi?

Dragutin. Prinesi goštaro vina in dva kozarca!

Jera. Precej!

Dragutin. Prijatelj! Zdaj si bova v rodi, tedaj se nadjam, da boste še rajši molčali!

Francè. Stric, to se zná! Nikdar ne črhnem o skrinji!

Dragutin (zamaši mu usta). Tiho! Ni te besede ne izgovorite!

10. Govor.

Prejšnja in Jera, pozneje Barba.

Jera (prinese goštaro vina in dva kozarca). Tu je vino!

Dragotin. Deni ga na mizo! — Prosim, gospodičič, poslužite si! (Natoči obá kozarca.)

Francè (prime kozarec). Na Vaše zdravje izpijem prvo kupo! (Pije, pa hitro od ust potegne.)

Dragutin. Kaj, ne mara je prekislo? *Francè*. To ne, le duh . . .

Dragutin in Jera (se ustrašita). Kak duh?

Francè. Kaj sta pa tako poskočila?

Dragutin. Mislil sem, da ste duhá videl?

Francè. Pri Vas? Ne verujem! — Le vinski duh! (Še enkrat ga pokuša.) — Tá duh je vendar prezóperen! To je poštena zevrélica! (Izlije vino po tléh, da óna dva ne vidita.)

Dragutin. Vendar ne! Prava stara zeleníka je!

Francè. Mogoče, da je bila nekdaj izvrstna!

Dragutin. Naj pokusim! Na Vaše

zdravje! (Nastavi kozarec k ustom, poduha, pa ga postavi na mizo; ves prestrašen tiho Jeri:)
Jera, za Bóga, kje je bila ta goštara?

Jera. Med ónimi, tam-le v omari!

Francè (v omotici se vrtí). Vse, vse pleše okrog mene — juhó!

Dragutin. Ves kozarec ga je popil! Obá sva mrtva!

Francè. Le okoli! — Godite! — Poroka! — Juhó!

Jera. Gospod, kaj bo iz tega!

Francè. Vino, oh — strup — strup!
(Pade na zofo, in obleží.)

Jera. Strup?

Dragutin. Strup! Nesrečna, kaj si storila, da si prinesla strup namestu vina?

Jera. Moj Bog! Bežati mi je čez vse hribe in doline! (Hoče odteči.)

Dragutin (jo zgrabi). Tukaj ostani, Jerče! Zlato moje Jerče! Le zdaj me ne puščaj! Zapri vrata! (Ona zapira.)
Skrjij mene in sebe! Skrij obá! (Nekdo trka.)

Jera. Gospod! Nekdo trka!

Dragutin. O jej! Miserere mei! Že gredó pome!

Jera. Če še to zasledé, vzemó vsem glavó!

Dragutin. Jerica, pomagaj mi! (Hitro sedališče zofno naprej potegneta, vzdigneta prvi del, Francéta va-nj položita, in zofo v prejšnji red postavita.) Takó! Sedališče je, kakor prej! Molčiva, in po noči proč ž njim!

Barba (trkaje). Mož, odpri nu!

Jera. O jej, gospa so!

Dragutin. Ljubka, le malo še potrpi, imam baš z zdravili opraviti! Precej, precej!

Jera (joče). Ti ljubi moj Bog! Kaj bo iz vsega tega? (Odstopi.)

Barba. Dragutin, odpri že vendar! Gospod Petelinček iz Celja so tukaj!

Dragutin. Pe — pe — pe — petelinček iz Celja! Baš prav je prišel! — Zdaj, zdaj! (Gre odpirat vrata.)

II. Govor.

Prejšnji, Petelinček, pozneje Izabela in Jera.

Petelinček (nastopi, dobro obložen). Nu, tu sem le! Naj te objamem!

Dragutin (ves zmoten). Servus, Petelinček!

Petelinček. Glej! Servus Petelinček mi pravi! Kaj se prijatelji tako sprejemljejo! Servus Petelinček, ne da bi me srčno objel!

Dragutin. Ne zameri; od samih opravil sem ves iz sebe! (Objame ga.)

Petelinček. Takó je prav! — (Odloži vso ropotijo; Barbi:) Ne bodite huda, da sem tako pozno prišel; pa jaz nisem tega kriv. Onkraj kaménega mosta se je bilo na železnici nekaj polomilo, in takó smo zakasnili šest ur in pol! Potem pa pridem pred Vašo hišo, trkam in trkam debelo uro. Že mislim, da ni v njej žive duše! (Dragutin in Barba se

jako prestrašita.) Na zadnje poropočem z nogo in palico, in hvala Bogú, da ste ta ropot slišali in vrata odprli! Pa skoraj sem že obupal, da Vas zbudim iz tacega večnega spanja! (Dragutin in Barba se zopet prestrašita; — zase.) Že drugič se oba nekam čudno stresa-ta! (Na glas.) Jutri pa zgodaj poiščem svojega Francéta! Boste videli, kak dečko je! Lep, velik, umen, omikan, — ves, ves njegov oče! To bo vesel, kadar zvé! Kje je pa, — — že veste!

Dragutin (kliče). Izabela! (Izabela pride, in se prikloni.) Tukaj je!

Petelinček. Lepa, prav lepa deklica! (Podá jej rokó.) Goreče oči, bele zobé, prekrasne kite, rudeča lica, — vse, kakor je Bog ustvaril, kaj ne, ljubka?

Izabela (razžaljena). Moj gospod!

Petelinček. Nu, nu, gospodičina, ne bodite mi huda! Mi na kmetih, in kar je na kmetih, smo in ostanemo, kakor

nas je Bog dal. Mi gledamo zelene gorice, cvetoče dolinke, — gospôda v mestu si jih pa le na zid mala! Mi pijemo čisto vince, čisto mleko, — gospôda v mestu si ga pa beli z vodó! Nam slavci po svoje pojó, — gospôda v mestu še nedolžne ptice deva pod paragraf, da morajo po orgljicah peti! Ne zamerite tedaj gospodičina!

Izabela. Tudi jaz ljubim naravo, tedaj tudi vse, kar mi od srca na ravnost poveste!

Barba. Meni je prav žal, da mi niste pisali, kdaj pridete! Vam bi bila napravila kaj večerje!

Petelinček. Lepa hvala, gospá! Moram reči, da je nisem potreben. Od doma sem imel s seboj dve kuhani klobasi, kateri sti mi po poti kratili čas in privezali dušo. Ako pa imate vrček dobrega dolenca, to bi mi ustregli!

Dragutin. Kaj? Vina želiš?

Petelinček (zase). Zopet se je pre-

strašil! Kaj to pomenja? (Na glas.) Prosim te, prijatelj, saj vem, da imaš staro kapljico v hramu!

Dragutin (kliče). Jera, prinesi goštaro Tičine iz hrama!

Petelinček. Ta bo dobra; potem se pa koj spravim med ruhe, ker sem že truden in zaspan!

Barba. Kaj boste pri nas spali?

Petelinček. Da, če je mogoče! Vsi se mi nekam oparjeni zdite, — ne mara sem Vam na poti?

Barba. Bog ne daj! Le soba je vsa nagnjetena, ker se Vas nismo nadjali!

Petelinček. Eno samo noč, ali bodem v postelji ali ne, nič ne dé, pa tu-le na zofi zaspim.

12. Govor.

Prejšnji in Jera.

Jera (postreže Petelinčku z vinom). Prosim, gospod, ako Vam je drago!

Petelinček (prime vrček, in ga izpije rekoč): Na zdravje vse družine!

Dragutin. Prijatelj, že veljá! — Na zofi pa vendar . . ne boš spal?

Petelinček. Zakaj ne? Kdor ima dobro vest, spi povsod dobro, — kaj ne?

Dragutin (se trese). Res je!

Petelinček (si natoči). Da bi le vedel, kaj imate med seboj? Vsi ste žalostni, klaverni! (Piše.) Kaj pa je posebno tebi, ljubi moj, da se treseš o vsakej mojej besedi! (Zopet si v tem naliva.)

Dragutin (tiho Jeri). Kadar zaspí, prinesi nožič in škarje, da platno na zofi razporjeva, in nesrečnika odneseva!

Jera (se strese). A-a-a! (Užge pet sveč.)

Petelinček (zase). Bog vé, da se mi vse grozno čudno zdi! (Vsak vzame svojo svečo.)

Barba. Ne zamerite! Pozno je, mi gremo spat! Lehko noč! (Odstopi.)

Petelinček. Lehko noč!

Izabela. Prihodnji moj tast! Naj se vam kaj sanja o mojej sreči! (Odstopi.)

Petelinček. Dobro spi, ljubka!

Dragutin. Da bi ne videl v spanji kake prikazni, dobro zatisni ušesa in oči! (Odstopi.)

Petelinček. Z Bogom!

Jera. Saj ne verujete duhov, kaj ne?

Petelinček. Ne jaz!

Jera. Pri nas jih tudi ni! Lehko noč! (Odstopi.)

Petelinček. Z Bogom, ljubka!

13. Govor.

Petelinček (čudno za njimi gleda). Denes je menda ščip, ker vse nekaj ščiplje, da se mi prav smilijo. Prvič so me prejeli s tistim mrzlim pozdravom: Servus *Petelinček*! drugič so mi skoraj vina odrekli; tretjič postelje; četrtrič so vsi nekam preplašeni; petič so mi voščili toliko lehkkih noči, da bo ne mara prav težka; šestič je kuharica še o duhovih kvasila, ker vem, da zdaj ni onega duhá nikjer ni! (Vzame si ponočno kapico iz škatlje, potem premeče podzglavje, kar zasliši vzdihovanje. Ves prestrašen se ozira.) Nu, kaj pa je to? (S svečo išče po sobi.) Kjer je vzdihljaj, mora biti tudi človek! Pa tukaj ga ni! — Najbolje bo, da ležem, in hitro zaspim! (Leže in ugasi luč.) — Ti zlodej ti! S čim me sprejme! Servus *Petelinček*! Še nobena živa duša na vsem svetu mi ni rekla: Servus Pete — lin — ček! (Zaspi.)

14. Govor.

Prejšnji, Jera, Dragutin (bleščilko v roki).

Jera. Tresem se bolj od topolovih listov; na pol mrtva sem od samega strahú!

Dragutin. Trdna bodi, kakor jaz! (Trese se bolj od nje.)

Jera. Tudi Vi se tresete, in kakó?

Dragutin. Le plamen migljá, ne pa jaz! (Poslušá.) Trdno spi! (Lezeta do zofe, obrnena proti ljudstvu.) Zdaj pa urno razporji!

Jera. Ni noža ne morem prav držati! Oh, če se vzbudí!

Dragutin. Urno, urno, *Jera*! (Ko začenja parati, vzdihuje Francé na vso moč, in zakričí. *Dragutin* izpustí bleščilko iz roke, bleščilka pade na *Petelinčka*. *Petelinček* plane iz zofe, in zagleda *Jero* z nožem; *Dragutin* se skrije za zofa, in luč ugasi.)

Petelinček (vpije). Morilci! Tatjé! Pomagajte!

Francè (v zofi). Pomagajte! (Razvrže zofa, in stopi iz nje.)

15. Govor.

Prejšnji, Izabela in Barbara (s svečami).

Barba. Za Boga svetega, kaj je tukaj?

Izabela. Kaj se je prigodilo!

Francè in Petelinček. Morilci! Morilci!

Barba, Dragutin, Izabela, Jera (zagledaje Francéta). Oh! (Barba omedlí, Jera se prime stola.)

Dragutin. Vsi zveličani duhovi!

Francè. Kje so duhovi?

Izabela. Ljubljenec mojega srcá!

Petelinček. Francè, sin moj!

Francè. Moj oče!

Petelinček. Od kod si pa ti prišel?

Francè. Iz té-le zofe!

Dragutin. Kaj še živite?

Francè. Zakaj pa ne bi živel?

Dragutin. Da Vas ne vidim, ne bi veroval! Pa ste poln kozarec . . .

Francè. Kaj pa da! Nekaj kapljic sem izpil, druge pa po sobi izlil!

Dragutin. Bodi Bogu hvala!

Barba. Kaj niste utonili v skrinji?

Dragutin. Ali ste Vi tisti? Tega ne umejem!

Francè. Dovolj je, da ja z umejem! Namestu sebe sem pomêtal Vaše knjige in dve odeji v skrinjo!

Barba. Oh, samó da niste mrtvi!

Francè. Živim, živim, in ako Bog dá, bom še nekaj dni živel s svojo ljubeznjivo Izabelko, za katero sem dovolj hojeval in vagal!

Barba. Vi ste torej hojeval le za Izabelo?

Francè. Mlado za mladim, — teta ne zamerite!

Barba. Pa se iméjta! Saj ste si jo krvavo zaslužil!

Petelinček. Poslušam in poslušam,
pa ne umejem ni desetega dela vaših
burk!

Dragutin. Prijatelj, naj ti na hitro
razložim! Bali smo se, da smo tvojega
Francéta v vodo vrgli, in drugič, da
je namestu vina pil najhujši strup. Oboje
ni res. France živi, Tebi in meni na
največe veselje!

Petelinček. Umejem! In tvoj strah
je znašel tisti: Servus Petelinček!

Dragutin. Strah je zmagan, in mi
smo zopet srečni!

Francè. Jaz pa najsrečnejši med
vsemi!

Izabela. Če ne jaz!

Petelinček. Da sta le Vidva srečna,
zdaj mi pa recite, kolikorkrat hočete:
Servus Petelinček!

Vsi: Servus Petelinček!

(Zagrinjalo pade).